

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 29. dubna 2021¹

Věc C-301/20

UE,
HC
proti
Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG,
za účasti
Pozůstalost po VJ

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Nařízení (EU) č. 650/2012 – Evropské dědické osvědčení – Platnost ověřené kopie bez vyznačení doby platnosti – Účinky osvědčení ve vztahu k osobám v něm jmenovaným, které nežádaly o jeho vydání – Okamžik, kdy má být posouzena platnost kopie“

1. Nařízení (EU) č. 650/2012² zavedlo pro vnitřní trh evropské dědické osvědčení a podrobně upravuje režim jeho vydávání i jeho účinky. Má zajistit, aby dědicové, odkazovníci, vykonavatelé závětí či správci pozůstalosti měli možnost snadno prokázat svůj status nebo svá práva či pravomoci v kterémkoli členském státě.

2. K evropskému dědickému osvědčení se Soudní dvůr již vyjádřil v několika rozsudcích³. Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) mu nyní pokládá tři předběžné otázky, které se týkají zatím nezkoumaných hledisek tohoto dokumentu: třetí z nich – na niž se na žádost Soudního dvora soustředí toto stanovisko – se týká časové platnosti⁴ ověřené kopie tohoto osvědčení a stadia řízení, v němž má být tato kopie posuzována.

3. Toto hledisko nařízení je ve vnitrostátní praxi i v právní teorii⁵ vykládáno různými způsoby, což svědčí o relevantnosti položené předběžné otázky. Jejím zodpovězením napomůže Soudní dvůr začlenění tohoto osvědčení do právních řádů členských států, a přispěje tak ke zvýšení právní jistoty při používání kopií tohoto osvědčení.

1 – Původní jazyk: španělština.

2 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107; dále jen „nařízení“). Je použitelné ve všech členských státech s výjimkou Irska a Dánska.

3 – Rozsudky ze dne 1. března 2018, Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2018:138); a ze dne 17. ledna 2019, Brisch (C-102/18, EU:C:2019:34).

4 – V předkládacím usnesení i v nařízení je použit výraz „doba platnosti“ kopie. Bylo by zřejmě vhodnější vyhradit výraz „platnost“ pro neexistenci vad, jež jsou důvodem ke zrušení aktu, a pojem „účinnost“ nebo „závaznost“ používat pro vyjádření vlastnosti tohoto aktu, která mu umožňuje zakládat účinky během určitého období. Po uplynutí tohoto období skončí *účinnost* aktu, přestože neexistují žádné důvody pro jeho *neplatnost*. V tomto řízení o předběžné otázce budu nicméně používat oba tyto pojmy tak, jako by se jednalo o synonyma.

5 – Body 7 a 8 předkládacího usnesení. V právní teorii, reprezentující různé názory viz Bergquist, U., „Muss ein Europäisches Nachlasszeugnis nicht nur im Zeitpunkt der Antragsstellung bei dem Grundbuchamt, sondern auch bei Vollendung der Grundbucheintragung gültig sein?“, *IPRax*, 2020, s. 232. Diskuse se zvláště v Rakousku a Německu týká konkrétně přístupu ke katastru nemovitostí.

I. Právní rámec. Nařízení č. 650/2012

4. Bod 7 odůvodnění zní takto:

„Je třeba usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které se v současnosti potýkají s obtížemi při uplatňování svých práv v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady. V evropském prostoru práva musí být občanům umožněno předem uspořádat své dědictví. Práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena.“

5. V bodě 67 odůvodnění se uvádí:

„Rychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v Unii vyžaduje, aby dědicové, odkazovníci, vykonavatelé dědictví či správci pozůstalosti měli možnost snadno prokázat své postavení nebo práva a pravomoci v jiném členském státě, například v členském státě, kde se nachází majetek, který je předmětem dědictví. To by jim mělo toto nařízení umožnit ustanovením o vytvoření jednotného osvědčení, evropského dědického osvědčení (dále jen ‚osvědčení‘), jež se bude vydávat pro použití v jiném členském státě. Aby byla dodržena zásada subsidiarity, toto osvědčení by nemělo nahradit vnitrostátní dokumenty, jež mohou pro podobné účely existovat v členských státech.“

6. Bod 71 odůvodnění je formulován následovně:

„Osvědčení by ve všech členských státech mělo vyvolávat stejné účinky. Osvědčení by samo o sobě nemělo být vykonatelným titulem, ale mělo by mít důkazní účinky, a mělo by se předpokládat, že pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvky, jako je věcná platnost pořízení pro případ smrti. [...] Jakékoli osobě, která učiní platbu nebo předá majetek z pozůstalosti osobě uvedené v osvědčení jako osobě oprávněné obdržet tuto platbu nebo majetek jakožto dědic či závětní dědic, by měla být zaručena odpovídající ochrana, pokud jednala v dobré víře a spoléhala se při tom na pravdivost informací potvrzených v osvědčení. Stejná ochrana by měla být zaručena jakékoli osobě, která, spoléhajíc se na pravdivost informací potvrzených v osvědčení, koupí či obdrží majetek z pozůstalosti od osoby uvedené v osvědčení jako osoba oprávněná s tímto majetkem nakládat. Tato ochrana by měla být zaručena v případě, že jsou předloženy dosud platné ověřené kopie osvědčení. Tímto nařízením by nemělo být stanoveno, zda takové nabytí majetku třetí osobou je či není účinné.“

7. Článek 62 („Vytvoření evropského dědického osvědčení“) v odstavci 1 stanoví:

„Toto nařízení zavádí evropské dědické osvědčení (dále jen ‚osvědčení‘), které se vydá za účelem použití v jiném členském státě a vyvolá účinky uvedené v článku 69.“

8. Podle článku 63 („Účel osvědčení“) platí:

„1. Účelem osvědčení je jeho využití dědici, odkazovníky majícími přímá práva k dědictví a vykonavateli závětí nebo správci pozůstalosti, kteří v jiném členském státě potřebují prokázat svůj status nebo vykonávat buď svá práva jako dědicové či odkazovníci, nebo své pravomoci jako vykonavatelé závětí či správci pozůstalosti.“

2. Osvědčení může být zejména použito k prokázání jednoho nebo více z těchto prvků:

- a) statusu nebo práv jednotlivých dědiců, popřípadě jednotlivých odkazovníků uvedených v osvědčení a jejich příslušných podílů na pozůstalosti;
- b) přidělení konkrétní položky nebo položek, které jsou součástí pozůstalosti, dědici (či dědicům), popřípadě odkazovníku (či odkazovníkům), uvedeným v osvědčení;

c) pravomoci osob uvedených v osvědčení vykonávat závěť či spravovat pozůstalost.“

9. Článek 65 („Žádost o osvědčení“) v odstavci 1 stanoví:

„Osvědčení se vydává na žádost kterékoli osoby uvedené v čl. 63 odst. 1 (dále jen ‚žadatel‘).“

10. Článek 69 („Účinky osvědčení“) má následující znění:

„1. Osvědčení vyvolává účinky ve všech členských státech, aniž by se vyžadoval jakýkoli zvláštní postup.

2. Předpokládá se, že osvědčení pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvky. Předpokládá se, že osoba uvedená v osvědčení jako dědic, odkazovník, vykonavatel závěti nebo správce pozůstalosti je v postavení uvedeném v osvědčení nebo disponuje tam uvedenými právy či pravomocemi, přičemž uvedená práva nebo pravomoci nejsou předmětem jiných podmínek nebo omezení, než stanoví samotné osvědčení.

3. U každé osoby, která na základě informací osvědčených v osvědčení vyplatí či předá majetek osobě uvedené v osvědčení jako osobě oprávněné k přijetí platby či majetku, se má za to, že uzavřela transakci s osobou oprávněnou k přijetí platby či majetku, ledaže jí bylo známo, že obsah osvědčení neodpovídá skutečnosti, nebo o tomto rozporu se skutečností nevěděla z důvodu hrubé nedbalosti.

[...]“

11. Článek 70 („Ověřené kopie osvědčení“) zní:

„1. Vydávající orgán si ponechá originál osvědčení a vydá jednu nebo více ověřených kopií žadateli a jakékoli osobě, která prokáže oprávněný zájem.

2. Vydávající orgán vede pro účely čl. 71 odst. 3 a čl. 73 odst. 2 seznam osob, jimž byly vydány ověřené kopie podle odstavce 1.

3. Vydané ověřené kopie jsou platné po omezenou dobu šesti měsíců, což se uvede v ověřené kopii vyznačením doby platnosti. Ve výjimečných a náležitě zdůvodněných případech může vydávající orgán odchylně rozhodnout o prodloužení doby platnosti. Jakmile toto období uplyne, musí každá osoba disponující ověřenou kopií k tomu, aby mohla osvědčení použít pro účely uvedené v článku 63, požádat o prodloužení doby platnosti ověřené kopie nebo požádat vydávající orgán o novou ověřenou kopii.“

12. Podle článku 71 („Oprava, změna nebo stažení osvědčení“) platí:

„1. V případě výskytu formální chyby vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo z vlastního podnětu toto osvědčení opraví.

2. Vydávající orgán na žádost kterékoli osoby, která prokáže oprávněný zájem, nebo je-li to možné dle vnitrostátního práva, z vlastního podnětu změni nebo stáhne osvědčení, pokud bylo zjištěno, že toto osvědčení nebo jeho jednotlivé prvky neodpovídají skutečnosti.

3. Vydávající orgán všechny osoby, jimž byly podle čl. 70 odst. 1 vydány ověřené kopie osvědčení, neprodleně uvědomí o jakékoli opravě, změně nebo stažení tohoto osvědčení.“

II. Skutkové okolnosti, spor a předběžné otázky

13. Předmětem sporu je návrh odpůrců úschovy na vydání majetku složeného do soudní úschovy⁶.

14. První z odpůrců úschovy, otec HC a UE, zemřel dne 5. května 2017. Jeho poslední obvyklé bydliště se nacházelo ve Španělsku a jeho pozůstalost byla projednávána notářem podle španělského práva.

15. Jako důkaz o tom, že každý z nich je v Rakousku polovičním dědicem svého otce (prvního odpůrce úschovy), předložili HC a UE ověřenou kopii evropského dědického osvědčení vydaného španělským notářem podle článku 62 a následujících nařízení.

16. Toto osvědčení vystavil španělský notář na žádost HC na formuláři V podle prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1329/2014⁷. UE je v příloze IV k formuláři V jmenovitě uveden spolu s HC, oba jako poloviční dědicové.

17. V příslušné rubrice ověřené kopie (rubrika „platnost do“)⁸ byla uvedena poznámka, že kopie je platná bez omezení.

18. Žádost o vydání majetku z úschovy zamítl Bezirksgericht Bregenz (okresní soud v Bregenzu, Rakousko) rozhodnutím ze dne 17. září 2018.

19. Landesgericht Feldkirch (zemský soud ve Feldkirchu, Rakousko), jakožto soud rozhodující o opravném prostředku „Rekurs“, potvrdil rozhodnutí přijaté v prvním stupni rozhodnutím ze dne 28. ledna 2019, neboť měl za to, že:

- kopií evropského dědického osvědčení může svou legitimaci prokázat pouze ten účastník řízení, který požádal o jeho vydání;
- vydání dědického osvědčení s neomezenou platností je v rozporu s povinností vydání na omezenou dobu podle čl. 70 odst. 3 nařízení. Je tedy nutno s ním nakládat jako s osvědčením s obvyklou dobou platnosti šesti měsíců od data vydání⁹;
- aby kopie dědického osvědčení měla svůj legitimizující účinek, musí být časová platnost zachována nejen při podání návrhu, nýbrž také ještě v okamžiku rozhodnutí soudu prvního stupně.

20. HC a UE podali opravný prostředek „Revision“ k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), který pokládá Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 70 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení vykládán v tom smyslu, že kopie osvědčení vydaná v rozporu s tímto ustanovením bez vyznačení data uplynutí platnosti na dobu neurčitou:

a. je neomezeně platná a účinná, nebo

6 – Složitelkou je banka [Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG, 6900 Bregenz (Rakousko)], která požádala o soudní úschovu majetku (peněz a cenných papírů), neboť odpůrci úschovy vznesli konkurenční nároky na tento majetek a jejich oprávnění nebylo vyjasněno. Podle rakouských právních předpisů může být majetek v soudní úschově vydán pouze na základě společné písemné žádosti odpůrců úschovy nebo na základě pravomocného soudního rozhodnutí.

7 – Prováděcí nařízení Komise ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 (Úř. věst. 2014, L 359, s. 30; oprava Úř. věst. 2018, L 276, s. 19).

8 – Ve španělském znění tohoto formuláře je ve skutečnosti použito přídavné jméno v mužském rodě („Es válido hasta“), což by mohlo případně vyvolat pochybnosti, zda má být vyznačena platnost kopie nebo samotného osvědčení. Jinak je tomu v jiných jazykových zněních, například ve francouzském („elle est valable“), italském („è valida fino al“) nebo portugalském („válida até“).

9 – Časové omezení, na něž toto ustanovení odkazuje, se ve skutečnosti netýká osvědčení, nýbrž kopie (viz poznámka pod čarou 8 tohoto stanoviska).

- b. je platná pouze po dobu šesti měsíců od data vydání ověřené kopie, nebo
  - c. je platná pouze po dobu šesti měsíců od jiného data, nebo
  - d. je neplatná a není vhodná pro použití pro účely článku 63 nařízení č. 650/2012?
2. Musí být čl. 65 odst. 1 nařízení (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ve spojení s jeho čl. 69 odst. 3 vykládán v tom smyslu, že účinky osvědčení nastávají ve prospěch veškerých osob, které jsou v osvědčení jmenovitě uvedeny jako dědic, odkazovník, vykonavatel závěti nebo správce pozůstalosti, a osvědčení tudíž mohou podle článku 63 nařízení použít také ty osoby, které o jeho vystavení samy nepožádaly?
- 3) Musí být článek 69 nařízení (EU) č. 650/2012 ve spojení s jeho čl. 70 odst. 3 vykládán v tom smyslu, že musí být uznán legitimizující účinek kopie dědického osvědčení, jestliže kopie byla při svém prvním předložení ještě platná, avšak její platnost před dožádaným rozhodnutím orgánu vypršela, nebo toto ustanovení nebrání vnitrostátní právní úpravě, která požaduje, aby osvědčení bylo platné také v okamžiku vydání rozhodnutí?“

III. Řízení před Soudním dvorem

21. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla zapsána do rejstříku kanceláře Soudního dvora dne 7. července 2020.
22. Písemná vyjádření předložily německá, rakouská, španělská a maďarská vláda, jakož i Komise. Konání jednání nebylo považováno za nutné.

IV. Analýza

23. Prostřednictvím třetí předběžné otázky, která je jedinou otázkou, k níž se vyjádřím, požaduje předkládající soud výklad článku 69 a čl. 70 odst. 3 nařízení.
24. Tato otázka vychází ve svém stávajícím znění ze situace, která ve skutečnosti neexistuje, neboť staví na stejnou úroveň legitimizující účinek ověřené kopie dědického osvědčení a oprávnění přiznané přímo tímto osvědčením¹⁰.
25. Z předkládacího usnesení vyplývá, že se tato otázka týká výlučně toho, zda je kopie způsobilá k tomu, aby zakládala legitimizující účinky. Vzhledem k tomu, že platnost kopie je časově omezena, je třeba přesně vymezit okamžik, v němž musí orgán, jemuž byla tato kopie předložena, ověřit, zda je z časového hlediska platná, případně zda její platnost nadále trvá.
26. Pro tento účel v zásadě připadají v úvahu dvě možnosti: a) v rámci přezkumu je třeba zohlednit datum podání žádosti, k níž byla daná kopie přiložena; a b) tento přezkum lze provést také s ohledem na okamžik, v němž musí příslušný orgán o této žádosti rozhodnout.
27. Dříve než se začnu zabývat analýzou výše uvedených možností, upozorním na některá hlediska nařízení, jež by mohla vrhnout na projednávaný spor určité světlo.

10 – Vzhledem k tomu, že neobíhá osvědčení, nýbrž jeho kopie (viz bod 37 tohoto stanoviska), obsahuje nařízení určitá ustanovení týkající se účelu osvědčení nebo jeho účinků, jež jsou v praxi přenosná i na kopii, neboť její obsah je totožný. Neplatí to však, pokud jde o účinnost jednotlivých dokumentů v čase: zatímco osvědčení zůstává nadále platným, platnost kopie skončí po uplynutí šesti měsíců od jejího vydání.

A. Evropské dědické osvědčení

28. Jak se uvádí v bodě 7 odůvodnění nařízení, cílem dědického osvědčení je usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které si přejí uplatnit svá práva v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady.

29. V souvislosti s tímto cílem je věnována zvláštní pozornost tomu, aby byla účinným způsobem zaručena práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele.

30. Tento účel byl přímo sledován vytvořením osvědčení, které po vydání v některém z členských států umožní „každému dědici, odkazovníku či osobě, jež má právo uvedené v tomto osvědčení, aby v jiném členském státu prokázal svou způsobilost a svá práva“¹¹.

1. Režim vydávání a účinky

31. Osvědčení se vyznačuje určitými vlastnostmi, které za běžných okolností přinášejí v situacích přeshraničního dědění výhody v porovnání s vnitrostátními dokumenty obdobné povahy.

32. Způsobilost osvědčení vytvářet tyto výhody pramení z režimu jeho vydání¹². Osvědčení:

- se vyžádá prostřednictvím formuláře¹³ u orgánu, jemuž nařízení přiznává mezinárodní soudní příslušnost a který má na základě právního řádu, jemuž podléhá, objektivní příslušnost zabývat se dědickými záležitostmi;
- je vydáno na jednotném, podrobném formuláři s malým rozsahem volného textu, který je dostupný v jednotlivých úředních jazycích Evropské unie;
- při dodržení důkazních postupů stanovených vnitrostátními právními předpisy je vydávající orgán povinen před vydáním osvědčení ověřit body, jež bude osvědčení prokazovat, a přijmout opatření nezbytná k tomu, aby všechny osoby oprávněné ve věci dědění uvědomil zaprvé o žádosti a zadruhé o vydání;
- vydávající orgán si ponechá osvědčení a provádí nad ním kontrolu. Na žádost některé ze stran nebo z vlastního podnětu jej musí opravit v případě výskytu formální chyby; jakož i stáhnout jej či změnit, pokud bylo zjištěno, že toto osvědčení nebo jeho jednotlivé prvky neodpovídají skutečnému právnímu stavu;
- rozhodnutí vydávajícího orgánu mohou být zpravidla napadena před soudem.

33. V důsledku výše popsaného režimu a jednotné úpravy osvědčení zakládá osvědčení vydané v jednom ze členských států automaticky účinky v ostatních státech, což znamená, že není zapotřebí vést žádné řízení.

34. Osvědčení nesmí být přezkoumáváno ve věci samé v členském státě, jehož orgánům bylo předloženo. Nezbytnost překladu pro účely jeho oběhu je navíc omezená vzhledem k malému rozsahu volného textu ve společném formuláři.

11 – Rozsudky ze dne 12. října 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 59), a ze dne 1. března 2018, Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2018:138, bod 36).

12 – Kapitola VI nařízení, články 62 až 73.

13 – Formulář IV stanovený v příloze 4 prováděcího nařízení č. 1329/2014. Použití tohoto formuláře není závazné: rozsudek ze dne 17. ledna 2019, Brisch (C-102/18, EU:C:2019:34).

35. Osvědčení zakládá ve všech členských státech stejné účinky:

- prokazuje na základě vyvratitelné domněnky prvky, které jsou v něm uvedeny (a které spadají do působnosti nařízení);
- chrání třetí osoby jednající v dobré víře;
- opravňuje k přístupu do rejstříků.

36. Je proto nepodstatné, zda dokumenty, jež se používají v členském státě, v němž je předložena ověřená kopie osvědčení, mají tytéž účinky¹⁴.

2. Oběh osvědčení

37. Osvědčení neobíhá v podobě originálu. Na rozdíl od jiných osvědčení, jež byly vytvořeny pro evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva¹⁵, a od vnitrostátních dědických osvědčení platných v některých členských státech¹⁶ zůstává osvědčení zavedené v článku 62 nařízení v rukou orgánu, který jej vydal, a pod jeho kontrolou.

38. Obíhají totiž kopie nebo ověřené kopie vydané „žadateli a jakékoli jiné osobě, která prokáže oprávněný zájem“¹⁷.

39. Účinky osvědčení jsou převedeny do praxe prostřednictvím kopie. Stejně jako osvědčení je i kopie postačující k tomu, aby prokázala prvky, jež jsou v ní uvedeny a jež spadají do působnosti nařízení.

40. Použití osvědčení není povinné¹⁸. Pokud se však použije, „mělo by se předpokládat, že pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědění nebo podle jiného práva rozhodného pro konkrétní prvky, jako je věcná platnost pořízení pro případ smrti“¹⁹. Členské státy nesmí vyžadovat předložení dalších důkazů, dokud není tento předpoklad vyvrácen.

41. S ohledem na význam, který je ověřené kopii přikládán v přeshraničním styku, je nutné, aby její obsah odpovídal skutečnému právnímu stavu. Tento soulad je zajištěn následujícími způsoby:

- kopii je přiznána pouze omezená životnost: právní předpisy totiž zavádějí pravidlo, podle něhož jsou kopie použitelné (v doslovném znění „platné“) po omezenou dobu šesti měsíců ode dne jejich vydání²⁰;

14 – Jinými slovy, účinky osvědčení jsou dány evropským normotvůrcem, a proto nevzniká pochybnost charakteristická pro oběh zahraničních ověřených rozhodnutí a dokumentů, tj. zda je namístě postavit zahraniční „produkt“ na roveň jeho vnitrostátním protějškům, nebo zda je lépe respektovat účinnost, kterou má ve státě původu, bez ohledu na to, zda je rovnocenná s účinností obdobných nástrojů v přijímajícím státě.

15 – Například osvědčení zavedené článkem 53 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1), nebo potvrzení upravené v článku 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Úř. věst. 2004, L 143, s. 15; Zvl. vyd. 19/07, s. 38). Srovnání je třeba chápat v tom smyslu, že se nepředjímá, že by jednotlivé evropské dokumenty označované společným názvem „osvědčení“ měly stejnou povahu, účel nebo účinky.

16 – Například německý *Erbschein*.

17 – Článek 70 odst. 1 a bod 72 odůvodnění nařízení.

18 – Bod 69 odůvodnění nařízení. Použití osvědčení není ani nijak upřednostňováno. Zda se použije evropské nebo vnitrostátní osvědčení, záleží pouze na osobě, která má toto použití v úmyslu.

19 – Bod 71 odůvodnění nařízení.

20 – Článek 70 odst. 3 nařízení.

– změna, oprava či stažení daného osvědčení se stejně jako dočasné pozastavení jeho účinků automaticky přenáší i na kopie. Nastane-li proto některá z výše uvedených okolností, vydávající orgán je povinen informovat bez prodlení osobu, jimž vydal ověřené kopie, s cílem zamezit neoprávněnému využití těchto kopií²¹.

42. Nařízení nicméně připouští, aby byla doba použitelnosti (platnosti) kopie po svém uplynutí prodloužena²². Na rozdíl od postupu zavedeného pro případ vydávání kopie není režim prodloužení nijak upraven.

B. Okamžik, kdy má být posouzena platnost kopie

43. Jak jsem již uvedl výše, třetí otázka předkládajícího soudu byla v praxi uplatňovaná v členských státech a v právní teorii zodpovězena několika různými způsoby. Obdobně se odlišné postoje projevují i ve vyjádřeních členských států, které se účastní tohoto řízení o předběžné otázce, a Komise.

44. První otázkou, kterou je ve skutečnosti třeba si položit, je otázka, zda může být volba okamžiku rozhodujícího pro posouzení časové platnosti kopie vyvozena z nařízení, nebo zda naopak není na evropské úrovni nijak upravena.

45. V této souvislosti existuje několik vzájemně si protiřečících názorů podložených (důvodnými) argumenty:

- první z těchto názorů je ten, že namísto nařízení řeší tento prvek právní systémy jednotlivých členských států²³;
- podle druhého postoje vyplývá řešení přímo z nařízení. Některé výrazy v něm použité, jakož i důvody související s cílem usnadnit vyřizování dědických záležitostí nasvědčují tomu, že okamžik relevantní pro zjištění, zda je kopie z časového hlediska platná, nastává při předložení této kopie v řízení, jehož cílem je přijmout rozhodnutí na základě dané kopie²⁴.

46. S určitými výhradami, které vysvětlím níže a které se týkají okolnosti, že nařízení sleduje několik cílů – a usnadnění vyřizování dědických záležitostí je pouze jedním z nich – se přikláním ke druhému postoji.

47. I přesto však chápu, že lze důvodně pochybovat o tom, zda měl evropský normotvůrce poté, co podrobně upravil režim vydávání osvědčení, vůbec v úmyslu určit okamžik, kdy má být posouzena platnost kopie, a vyloučit tak použití vnitrostátních procesněprávních ustanovení.

48. Ačkoli nařízení neposkytuje na výše uvedenou otázku výslovnou odpověď, mám za to, že k ní lze dospět prostřednictvím výkladu odpovídajícího obvyklým kritériím pro výklad (vyjma doslovného výkladu, neboť, což je třeba znovu zopakovat, nařízení neobsahuje v této souvislosti žádné výslovné ustanovení). Je přitom nepochybné, že podání jednotné odpovědi na úrovni Unie²⁵ je žádoucí pro zajištění právní jistoty.

21 – Článek 71 odst. 3 a čl. 73 odst. 2, jakož i bod 72 *in fine* odůvodnění nařízení. Naproti tomu jiné osoby informovány nejsou (viz bod 54 tohoto stanoviska).

22 – Článek 70 odst. 3 nařízení.

23 – Písemné vyjádření rakouské vlády, bod 41 a násl., a písemné vyjádření maďarské vlády, bod 18. Co se týče právní teorie prosazující tento názor, mimo jiné viz Schmitz, S. D., „Das Europäische Nachlasszeugnis“, *RNotZ*, 2017, s. 269, zvláště s. 286.

24 – V souvislosti s přístupem do katastru nemovitostí tento výklad prosazují Schmidt, J., „Artikel 70 EuErbVO“, *beck-online Grosskommentar*, 2020, marg. 17.5; Perscha, A., „Art 70 EuErbVO. Beglaubigte Abschriften des Zeugnisses“, in Deixler-Hübner, A., a Schauer, M. (eds.), *Kommentar zur EU-Erbrechtsverordnung*, Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2020, marg. 19; obecněji pak Dutta, A., „Artikel 69 EuErbVO“, *MünchKomm zum BGB*, sv. 11, 2020, marg. 4. V projednávané věci se na tomto názoru shodují Komise, jakož i španělská a německá vláda (v případě německé vlády s jistými výhradami).

25 – S výjimkou Irska a Dánska.

49. Tato jednotná odpověď navíc zaručí rovné účinky osvědčení v případě, že jsou jeho kopie předloženy za účelem zohlednění tohoto osvědčení v několika členských státech současně. Pokud bychom v takové situaci ponechali na každém z těchto států, aby určil okamžik posouzení platnosti kopie, mohlo by to vést k tomu, že kopie předložená současně v několika vnitrostátních jurisdikcích by zakládala rozdílné účinky v závislosti na rozdílných způsobech jejího posouzení (v důsledku posouzení v různých okamžicích) v nich²⁶.

1. Systematický výklad

50. Nařízení obsahuje výrazy, které vážou požadavek časové platnosti kopie na první okamžik, v němž ji její držitel předkládá orgánu, který má rozhodnout o jeho žádosti. To, o který okamžik se má jednat (tj. okamžik podání žádosti nebo jiný okamžik v pozdější době), bude záviset na povaze řízení a na právních ustanoveních, které jej upravují v příslušném členském státě.

51. Tuto vazbu lze vyvodit ze slov „využití“ a „prokázat“, která jsou použita v čl. 63 odst. 1, a z odkazu na osobu, která disponuje kopií a která musí v případě, že kopie již ztratila platnost, požádat o její prodloužení podle čl. 70 odst. 3, aby „mohla osvědčení použít“.

52. Použité výrazy naznačují určitou činnost, která je završena v okamžiku svého uskutečnění: slovem „použití“ je popsán úkon spočívající v předložení kopie nebo v jejím předání příslušnému orgánu. Osoba, která „prokazuje“ svůj status, oznamuje, že touto kopií v přesně stanoveném okamžiku disponuje. Kopie, která je předmětem těchto úkonů nebo je s nimi spojena, musí být v době, kdy je příslušný úkon uskutečněn, platná.

53. Bod 71 odůvodnění nařízení uvádí, že „ochrana by měla být zaručena v případě, že jsou předloženy dosud platné ověřené kopie osvědčení“. Z této formulace lze vyvodit závěr, že kopie, která je při svém předložení platná, zakládá účinky dokonce i poté, co její platnost skončí²⁷.

54. Výše uvedená věta samozřejmě odkazuje na přesně vymezenou situaci, a proto je její působnost omezená²⁸: týká se ochrany třetích osob, které činí platby nebo předávají majetek osobě, která je v kopii uvedena jako oprávněná (nebo které tyto platby nebo tento majetek od oprávněné osoby získávají). Tyto osoby²⁹ nejsou nijak informovány o pozastavení účinků osvědčení, k němuž může dojít během postupu vedoucího k opravě, změně nebo stažení osvědčení [čl. 73 odst. 1 písm. a) nařízení].

55. Účinnost kopie může být během tohoto období sporná; ve vztahu ke třetím osobám, které jsem uvedl výše, však tato kopie zůstává z časového hlediska nadále platná³⁰, protože v okamžiku, v němž jim byla předložena, nebyla nijak zpochybněna, a není stanoveno, že by je měl orgán, který vydal osvědčení, informovat o změnách tohoto dokumentu.

56. V každém případě mám za to, že ustanovení, o nichž jsem se zmínil výše, podporují hypotézu, která se přiklání k (implicitnímu) jednotnému řešení spíše než k různosti vnitrostátních postojů.

26 – Písemné vyjádření Komise, bod 22, a písemné vyjádření německé vlády, bod 28.

27 – Písemné vyjádření Komise, bod 25, a písemné vyjádření španělské vlády, bod 45.

28 – Nehledě na to, že s ohledem na své postavení z hlediska systematiky (tj. umístění do jednoho z bodů odůvodnění) nemá zmíněný odkaz skutečnou normativní hodnotu.

29 – Na rozdíl od osob, jimž byly vydány ověřené kopie na základě čl. 70 odst. 1.

30 – S výjimkou případu, kdy se tyto osoby v době, kdy provádějí platbu nebo úkon, již nějakým způsobem dozvěděly o zpochybnění osvědčení, nebo kdy o této skutečnosti neví z důvodu hrubé nedbalosti: viz čl. 69 odst. 3 a čl. 69 odst. 4 *in fine*.

2. Teleologický výklad: odstranění překážek vyplývajících z přeshraniční povahy dědění

57. Okolnost, že okamžik, v němž je kopie předložena, je rozhodující pro účely posouzení její časové platnosti, je v souladu s argumenty, které souvisí s cíli, jež sleduje režim stanovený pro tyto dokumenty.

58. Pokud by (prvotní) předložení kopie nemělo být považováno za klíčový časový údaj a bylo by požadováno opětovné předložení kopie v jiném, pozdějším okamžiku, vedlo by to k prodloužení a k dalším úkonům představujícím nadměrnou zátěž jak pro zúčastněné osoby, tak i pro orgány pověřené dědickými záležitostmi³¹.

59. Výše uvedené úvahy přímo souvisí s cíli, jež jsou sledovány vytvořením osvědčení. Zavedení tohoto osvědčení bylo konkrétně vedeno těmito cíli:

- „[p]ráva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena“ a
- je třeba zajistit „[r]ychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady“³².

60. Dosažení těchto cílů by bylo ohroženo, pokud by bylo vyžadováno, aby byla kopie platná nejen v okamžiku svého předložení orgánu, který má přijmout konečné rozhodnutí, ale i v okamžiku, kdy tento orgán toto rozhodnutí přijme. V takové situaci by byly důvody k obavám, že případů, v nichž by dotčená osoba musela žádat vydávající orgán o prodloužení nebo o novou kopii, by v praxi bylo více než případů, kdy to není nutné.

61. Při zvažování výhod a nevýhod je třeba vzít v potaz skutečnost, že orgán, který vydává kopii, zpravidla³³ sídlí v jiném členském státě než v tom, ve kterém je kopie předložena, takže opakované podávání žádostí by nevyhnutelně vedlo k prodloužení a dodatečné finanční zátěži³⁴. Úměrně tomu by byla ohrožena i rychlost, snadnost a účinnost daného systému.

62. Jak ostatně uvádí německá vláda³⁵, mohlo by se stávat, že dodatečná doba vzniklá v důsledku prodloužení nebo obnovení ověřené kopie nebude postačovat k tomu, aby zajistila účinnost kopie k datu, kdy bude přijato rozhodnutí. Pokud by taková situace nastala, nezbytně by musely být podávány další žádosti o prodloužení nebo o obnovení, v závislosti na době trvání příslušného řízení.

63. Mám tudíž za to, že je v rozporu s nařízením, aby byla na základě obecného pravidla ukládána dotčeným osobám povinnost požádat o prodloužení platnosti kopie – nebo o vydání nové kopie – když předložená kopie byla platná a účinná ve stadiu řízení, v němž ji dotčená osoba předložila.

31 – Z právní teorie mimo jiné viz díla, na něž odkazují v poznámce pod čarou 24 tohoto stanoviska; rovněž písemné vyjádření německé vlády, body 25, 26 a 29, jakož i – byť v omezenější míře – písemné vyjádření Komise, bod 26.

32 – Body 7 a 67 odůvodnění nařízení.

33 – Jak stanoví čl. 62 odst. 3, osvědčení, které bylo vydáno v členském státě za účelem použití v jiném členském státě, vyvolává účinky stanovené nařízením i v prvně jmenovaném státě.

34 – Jak jsem již uvedl výše, postup prodloužení není nařízením upraven. Lze se důvodně domnívat, že pokud osvědčení nebylo pozměněno nebo staženo, dochází k automatickému prodloužení za předpokladu, že vydávající orgán nemá k dispozici informace, které by svědčily o opaku. Tuto otázku musí nicméně řešit členské státy s ohledem na zásady rovnocennosti a efektivity.

35 – Bod 26 písemného vyjádření německé vlády.

C. Soulad osvědčení (a jeho kopii) se skutečným právním stavem

64. Může se však stát, že po uplynutí prvotního okamžiku, v němž byla kopie předložena, vyvstane určitá pochybnost nebo indicie, že osvědčení mohlo být opraveno, pozměněno, zrušeno nebo staženo. Za těchto okolností by mohlo dojít k tomu, že kopie náhle přestane doslovně odpovídat danému osvědčení.

65. Záměr usnadnit vyřizování dědických záležitostí s přeshraničními dopady je sice hlavním cílem nařízení, přesto však nepředstavuje absolutní požadavek. Současně je třeba také zaručit, aby obsah osvědčení přesně odpovídal skutečnému právnímu stavu. Tento cíl je pak vyjádřen v nezbytnosti zajistit soulad osvědčení se skutečností a také s jeho kopiemi.

66. Ve sporném řízení bude mít strana, která je poškozena obsahem osvědčení, zájem na tom, aby byly tyto prvky zohledněny, a bude případně moci oznámit orgánu, který o spor rozhoduje, možné změny původního dokumentu (osvědčení), k nimž došlo po vydání předložené kopie³⁶.

67. Nebrání nic tomu, aby orgán, který má spor vyřešit, za těchto okolností posoudil relevantnost tvrzení, jimiž se vyvrací soulad mezi osvědčením a skutečností nebo soulad mezi osvědčením a kopií, a aby si vyžádal *nový* dokument, který odpovídá skutečnosti.

68. Jinak je tomu v řízeních, v nichž neexistuje povinnost uvědomit o záležitosti další dotčené osoby nebo osoby, jež by mohly být případně poškozeny, a vyzvat je, aby se dostavily před orgán, který má přijmout rozhodnutí. Jak jsem již vysvětlil výše, nařízení stanoví určité záruky³⁷ zajišťující řešení pro tyto případy.

69. O každé změně osvědčení musí totiž vydávající orgán informovat osoby, kterým vydal kopii³⁸, aby tak zamezil zneužívajícímu použití této kopie³⁹. Domnívám se, že zneužívajícím způsobem by jednal účastník řízení, který by neinformoval (orgán přijímajícího státu, jemuž předložil kopii) o skutečnosti, že kopie již není shodná s původním osvědčením, neboť toto osvědčení bylo staženo, opraveno či pozměněno.

70. A konečně, pokud by orgán, k němuž byla kopie předložena, získal z jiných zdrojů údaje, které by jej vedly k důvodným pochybám ohledně stavu původního osvědčení, nebrání nic tomu, aby požádal dotčenou osobu o prokázání této okolnosti.

71. Jak jsem již uvedl výše, nařízení umožňuje, aby držitel kopie požádal o její prodloužení nebo o vydání nové kopie⁴⁰, a to bez dalších podmínek⁴¹. Toto ustanovení se liší od úpravy obsažené v původním návrhu Komise, jehož článek 43 omezoval účinnost kopií na tři měsíce⁴². Nebylo možné, aby byla kopie původně vydána na delší dobu, ani to, aby byla platnost již neplatné kopie prodloužena. Jedinou možností pro dotčenou osobu bylo požádat o novou kopii.

36 – Obvykle bude povinna tyto změny také prokázat. Pokud je to vyžadováno, bude moci požádat o kopii osvědčení jakožto osoba prokazavší „oprávněný zájem“ ve smyslu čl. 70 odst. 1 nařízení.

37 – Bod 41 tohoto stanoviska.

38 – Tuto povinnost nařízení nijak neomezuje. Podle mého názoru není úřad po uplynutí šesti měsíců od této povinnosti osvobozen: není žádný důvod se domnívat, že žádost o prodloužení doby platnosti kopie musí být podána ihned po jejím uplynutí.

39 – Po sdělení této skutečnosti nejsou osoby, v jejichž prospěch byla vydána platná kopie (tj. kopie, jejíž platnost dosud neuplynula), povinny vyčkat do uplynutí období šesti měsíců, aby mohly požádat o novou kopii, protože předchozí kopie se stala neplatnou.

40 – Ačkoli nařízení tento bod nijak neupřesňuje, je zřejmě vhodné prodloužit platnost kopie v případě, že osvědčení nebylo nijak pozměněno, a požádat o novou kopii v případě, že k nějaké změně došlo. Nic však nebrání tomu, aby byla druhá z možností zvolena i v případě, že původní dokument nebyl změněn.

41 – Jinak je tomu v případě vydání na dobu delší než šest měsíců, které je přípustné, avšak, jak se uvádí v čl. 70 odst. 3 nařízení, pouze „ve výjimečných a náležitě zdůvodněných případech“. Není nijak upřesněno, jakých situací se tato výjimka týká. Podle mého mínění by se neměla týkat situace, kdy se původně předpokládá, že řízení bude trvat více než šest měsíců, neboť není neobvyklé, že doba trvání typických řízení vedených v dědických záležitostech překračuje šest měsíců, zvláště pak v některých členských státech.

42 – Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení [COM(2009) 154 final].

72. Krátké trvání stanoveného období vyvolalo nepříznivou reakci autorů a právníků⁴³. Článek 43 návrhu byl změněn v Evropském parlamentu, který navrhl současné znění.

73. Pružnější řešení, které bylo nakonec zvoleno, usnadňuje souběžné plnění cílů sledovaných nařízením:

- zaprvé se přihlíží k datu předložení kopie, které je považováno za okamžik, kdy má být obvykle posouzena její časová platnost;
- zadruhé jsou zavedeny nástroje k potvrzení shody osvědčení s kopiemi pro případ, že by měl úřad v okamžiku, v němž má přijmout rozhodnutí, pochybnosti ohledně kopie, jejíž platnost v mezidobí uplynula.

74. Jsem toho názoru, že takto může snaha zajistit dotčeným osobám „[r]ychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady“ působit ve vzájemné rovnováze se záměrem umožnit příslušným orgánům, aby se ubezpečily o správnosti údajů obsažených v osvědčení a přenesených do jeho kopie.

75. Ve větší míře je tím respektována domněnka, že osoba nebo osoby uvedené v osvědčení (jež mají v projednávané věci postavení dědiců) disponují tam uvedenými právy či pravomocemi, přičemž uvedená práva nebo pravomoci nejsou předmětem jiných podmínek nebo omezení, než stanoví samotné osvědčení, jehož ověřená kopie má za cíl pouze přenést tuto informaci k příslušným orgánům jiného členského státu.

V. Závěry

76. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby na třetí otázku Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) odpověděl takto:

„Článek 69 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ve spojení s čl. 70 odst. 3 téhož nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že je třeba uznat účinky ověřené kopie evropského dědického osvědčení, která byla platná v okamžiku svého prvotního předložení, avšak jejíž platnost uplynula dříve, než příslušný orgán vydal požadované rozhodnutí.

Existují-li důvodná podezření, že evropské dědické osvědčení bylo opraveno, pozměněno nebo staženo dříve, než výše uvedený orgán přijal rozhodnutí, nebo že byla pozastavena jeho účinnost, může zmíněný orgán výjimečně vyžadovat předložení nové kopie nebo kopie, jejíž platnost byla prodloužena.“

43 – Viz Crône, R., „Le certificat successoral européen“, in Khairallah, G., a Revillard, M., *Perspectives du droit des successions européennes et internationales*, Defrénois, Lextenso éditions, 2010, s. 155, zvláště s. 168. Rovněž stanovisko Conseil des Notariats de l'Union Européenne přijaté dne 11. prosince 2009 k návrhu Komise, dostupné na <http://www.notaries-of-europe.eu/index.php?pageID=4976>, s. 6. Jednou ze zvažovaných možností bylo vytvoření elektronických dědických osvědčení spolu s podporou vzájemného propojení vnitrostátních rejstříků dokumentů v dědických záležitostech: pokud by měly orgány okamžitý přístup k údajům, platnost kopie by nemusela být časově omezena. Komise podpořila takto zaměřené studie, jejichž výsledky jsou k dispozici na evropském portálu e-Justice (https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-cs.do). K dnešnímu dni existuje pouze několik vzájemně propojených vnitrostátních rejstříků evropských dědických osvědčení.